

Bygg ett blåbärsland!

Jätteblåbär är jättegott. Åkerbär är ännu godare. Tillsammans är de utsökta! Här visar vi hur du samodlar dem på ett enkelt, praktiskt och vackert sätt.

Text & illustration: Lars Forslin

DET HÄR BLÅBÄRSLANDET bygger du av torvblock och torvmull. Det betyder att du är oberoende av underlaget, det behöver inte ens finnas jord på platsen. Du kan bygga landet direkt på gräsmattan eller varför inte utnyttja en hörna där jorden är alldeles för dålig för att odla? Enda kravet är att läget är soligt. Om du har en stor sten eller stenhäll på tomten kan det bli väldigt tilltalande att lägga blåbärslandet i anslutning till den. En annan fördel när du på det här sättet bygger upp planteringen på höjden är att du lättare kommer åt att plocka bären och det får man göra ofta eftersom särskilt allåkerbären ger skörd under lång tid. Åkerbären har faktiskt ofta både frukt och vackra rosa blommor samtidigt.

Både blåbär och åkerbär är surjordsväxter och de kommer att visa sin uppskattning över att ha hamnat i rätt sorts jord genom att växa ordentligt. Blåbären växer lite mer på höjden och åkerbären breder ut sig under och mellan blåbärsbuskarna. Ganska snabbt är hela ytan täckt och sedan börjar åkerbären växa ut över kanten av torvblocken på ett dekorativt sätt.

Landets form och storlek kan varieras efter tycke och smak, här visar vi några principskisser över hur det kan se ut. Det här är ett lätt och kul projekt, du klarar faktiskt av det på en eftermiddag!

Sorter

De blåbärssorter som är lämpligast är halvhöga amerikanska storfruktiga blåbär. De är korsningar mellan höga och låga amerikanska vildväxande blåbär. Sorter som börjar på North-, som 'Northcountry', 'Northblue' och 'Northsky', samt 'Chippewa' och 'Polaris', härstammar från Minnesota och är härdiga långt upp i Norrland. De blir ungefär 50 cm höga och skörden ligger på 1,5 – 3,5 kg per buske. På Balsgård har man också tagit fram två härdiga sorter: 'Emil' och 'Putte', bägge med ursprung i Minnesota.

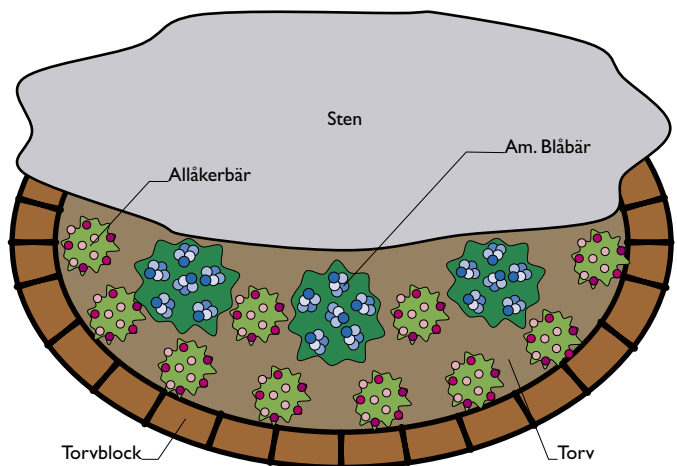
I södra Sverige kan man pröva de höga sorterna som inte är lika härdiga. Härdigast av dessa är 'Patriot' och 'Northland' och de bör gå bra upp till zon 4. 'Duke' 'Bluecrop', 'Toro' och 'Bluejay' är härdiga till cirka zon 3. 'Berkeley' bör endast användas i zon 1. Storfruktiga sorter blir 1,2-1,7 meter höga och ger 5-10 kg per planta. Ta minst två sorter för bästa pollinering.

Allåkerbäret är en svensk korsning mellan vårt vilda åkerbär och Alaskaåkerbäret. Det finns fyra sorter: 'Linda', 'Beata', 'Sofia' och 'Anna'. Plantera även här minst två sorter. Allåkerbäret är härdigt i hela Sverige, vilda åkerbär växer vilt främst i Norrland. Skörden kan variera kraftigt, mellan 2-8 kilo per kvadratmeter.

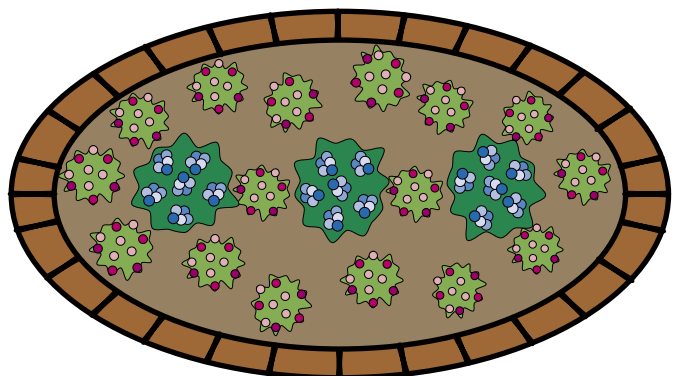

Foto: R. Treadway, www.flickr.com

Storfruktiga amerikanska blåbär är större och sötare, men mindre aromatiska än de svenska. De mognar lite ojämnt på klasen, så man kan plocka under långt tid.

Det är lämpligt att bygga landet mot en större sten, helst mot söder eller väster för bästa solinstrålning och bärmognad. Stenen magasinerar också värme över natten och skapar ett bra mikroklimat för bärmognaden. Allåkerbären har ett utbredd växtsätt och kommer att täcka hela ytan och även växa fram på torvblocken.

Man kan givetvis bygga landet fristående också. Tänk då bara på att inte göra det bredare än att man når in till mitten utan att kliva i landet. Torven ska alltid vara porös och fin.

Åkerbäret blommar vackert och under lång tid. Det kan finnas både blommor och mogna bär på samma planta. Skördeperioden är lång.

Jord

Huvudingrediensen är okalkad och ogödslad torvströ. 400 liters balar blir billigast. Till den sätter du lite näring i form av höns gödsel eller annan brunnen gödsel. Om du har okalkad lövkompost kan du använda en tredjedel sådan. Samma mängd sand kan du blanda i om du har. Rhododendronjord och barkmylla är andra lämpliga ingredienser. pH värdet ska vara lågt, så tillsätt ingen kalk.

En fördel med att inte blanda i vanlig jord är att man slipper fröogräs. Om det ändå kommer in ogräs så är de lätta att dra upp i den porösa jorden.

Gör så här:

1. Bygg själva ramen av torvblock. Du behöver inte gräva upp gräsmattan. Med en vanlig såg justerar du blockens kanter så att de passar ihop.

2. Två rader block på höjden är lagom. För att "muren" ska hålla ihop kör du spetsade (med sekator) bambukäppar på snedden genom torvblocken.

3. Sprätta upp balarna med torv och luckra upp den genom att stampa på den. Blanda i övriga ingredienser om du har. Till sist myllar du ner ett par-tre nävar höns gödsel per kvadratmeter.

4. Vattna ordentligt tills torven är genomfuktad och känns som en gröt.

5. Plantera. Sätt blåbären i mitten med 60-80 centimeters mellanrum. Åkerbärsplantorna sätter du med 30-50 centimeters mellanrum, längs kanterna och mellan blåbärsbuskarna.

6. Vattna lite till runt plantorna. Klart!

FOBO:s rådgivning

FOBO:s medlemmar har tillgång till rådgivning inom följande områden:

- **Trädgårdsfrågor:** Nils Åkerstedt, Lötvägen 75, 394 71 Kalmar. Tel 0480-471010
- **Småbruk och grönsaksodling:** Lars Schale, Killhult, Utterkroken, 312 98 Växtorp. Tel 0430-311 18
- **Grönsaker och utbildningsfrågor:** Jan Strålman, Östra Ny Olofstorp 2, 610 27 Vikbolandet. Tel 0125-510 04
- **Lantbruk:** Ronny Johansson, Hattsjöhult, 570 20 Bodafors Tel 0380-700 33
- **Bär o Frukt:** Göran Erlandsson, Norrby 60A, 734 91 Hallstahammar. Tel 0220-200 42, 070-555 45 79
- **Växthus:** Marie Johansson, Hattsjöhult, 570 20 Bodafors. Tel 0380-700 33
- **Frukträd:** Thony Elowsson, Lilla Alstad 22, 231 96 Trelleborg. Tel 040-48 54 86

Lokalavdelningar

Se även www.fobo.nu för utförligare info.

Eksjö/Nässjö

Vernissage av utställningen "En hyllning till Linné 300 år"

Söndagen 17 juni kl 14

Plats: Fobos trädgård

Stor vernissage av 2007 års version av vår trädgårdsutställning.

Qvarnarps-dagen- 17 juni

Söndagen 17 juni händer mycket i Qvarnarp. Byggnadsvård Qvarnarp är pånyttfött och bedriver sedan ett år tillbaka sin verksamhet i gårdens närhet. Välkommen till Qvarnarpsdagen!

Örtagårdsvandring

Måndagen 17 juli kl 18.00

Plats: Fobos trädgård

Mitt i högsommaren då örterna doftar som mest och insekterna surrar som bäst gör vi en rundvandring i örtgården för att lära oss lite om olika växters egenskaper. Medtag eget fika!

En hyllning till Linné 300 år

Tid: Söndagen 22 juli kl 13.00

Plats: Fobos trädgård. Inträde: 50 kr

Eva Ekenberg och Sven-Åke Svensson från Fobo leder guidningen i trädgården och ska berätta om de inslag som har en anknytning till Linné och hans kunskaper både vad gäller botanik och växternas medicinska egenskaper.

Maries Trädgård

Söndagen 12 augusti kl 12-18

Plats: Hattsjöhult, Grimstorp

Marie och Ronnie Johansson utanför Grimstorp (Nässjö) inbjuder till besök i deras ekologiska trädgård, helt i Fobos anda. Så "Öppen Trädgård" ersätts nu med en egen trädgårdsdag i Hattsjöhult.

Slättergille i Qvarnarps ängar

Tisdagen 7 aug kl 18

Samling: Fobos trädgård

Du är välkommen att delta. Utlåning av liar och hjälp med slipning finns - kom då gärna en stund innan.

Vi bjuder på en välförtjänt fika efter några timmars arbete.

Anmälan senast 3 aug till Sven-Åke Svensson 0381-160 67.

Biets Dag & Trädgårdsfest i täppan

Söndagen 19 augusti kl 11-15

En gemensam aktivitet i Qvarnarp där Biodlarna firar "Biets Dag" och Fobo inbjuder till besök i sin trädgård. En tipspromenad leder besökarna även till Fobos trädgård.

I år vill Fobo uppmärksamma den mångfald av insekter som finns bland örter och blomster. Fjärilsexkursion tillsammans med Hildegard Nufer, dagfjärilinventerare och örtkunnig.

Laholm

Plantbyttardag 2007-06-02 kl. 13.30 Hos Schales

Ta med eget fika

Världsmiljödagen 2005-06-05 samordnas med Agenda 21

Ta med eget fika

Sommarutflykt till Fredriksdal 2007-07-29 kl. 10.30

Kontakta varandra för samäkning. Ta med eget fika.

Höstutflykt 2007-09-08 till Bjärhus Gård med gårdsförsäljning

Kontakta varandra för samäkning. Ta med eget fika.